אלגעמיינער באריכט פון דער [illegible] פון „[illegible]” אויפן געביט

פון האנטווערקער שילעריי (פאטראנאטן) אין ווילנער ראיאן.

אין יאנואר 1923 בין איך איינגעלאדן געווארן פון דער געז. „ארט” אלס אינסטרוקטאר פון די פאטראנאטן. די אויפגאבע איז געווען אויסצופארשן די לאגע פון מלאכה און האנטווערקער שילער אויף די ערטער אין ווילנער געגנט, און וואו עס איז דא די נויטיקע מעגלעכקייטן און באדינגונגען ביילדן קאמיטעטן און אנטוויקלען די ארבעט אויף דעם געביט.

דער אלגעמיינער צושטאנד פון מלאכה אין אלע שטעטלעך פון אונדזער געגנט.

---

1) דער צושטאנד פון מלאכה אין אלע שטעטלעך פון אונדזער געגנט געפינט זיך אין א באזונדער נידעריקן מצב. איינציקע פאכן ווי שלאסעריי, בלעכעריי בוכבינדעריי פעלן אינגאנצן. אין א גאנצע ריי שטעטלעך פעלן סטאלארעס. הויפטזעכלעך זיינען פארשפרייט שוסטערס, שניידעריי און היטל-קירזשנעריי. נאר אפילו די פארשפרייטע מלאכות זיינען זייער פון א נידעריקן קוואליטעט און ווערן ביסלעכווייז ארויסגעשטויסן פון די נישט ייִדישע האנטווערקער.

2) די האנטווערקער שילעריי איז זייער ווייניק פארשפרייט. פון איין זייט האט דער האנדל ווי א זייער לייכטע פרנסה ארייננעצויגן אין זיך כמעט דעם גאנצן יוגנט, וועלכער איז פאר דער מלחמה געווען כמעט דער גאנצער עלעמענט פון האנטווערקער שילעריי—פון דער צווייטער די ארטיקע האנטווערקער פאדערן פארן לערנען א גרויסע באלוינונג פון 30 ביז 50 דאלאר. דאס האט געבראכט דערצו, אז די נישט פארמעגלעכע ייִדישע עלטערן האבן נישט געקענט לערנען א מלאכה זייערע קינדער דאגעגן די קריסטן, וועלכע באצאלן דעם שכר-לימוד מיט קארן און קארטאפל האבן פארנומען דעם ארט פון די ייִדישע שילער. עס איז דא שטעטלעך ווי קורעניעץ, ווילייקע ווי די קריסטלעכע שילער ביי די ייִדישע האנטווערקער מאכן אויס 75%. באזונדערס שווער רופט זיך דאס אפ אויף די יתומים און קינדער פון רעעמיגראנטן.

3) די באדינגונגען ביי וועלכע ס'ארבעטן די הייפל קינדער אין די שטעטלעך זיינען זייער שווערע: א) ס'איז נישטא קיין באשטימטער איינגעשטעלטער ארבעטס-טאג, ב) די קינדער ווערן אויסגענוצט אויף שטיבקער ארבעט, וואס האט מיטן לערנען די מלאכה קיין שייכות נישט, ג) קיינע קאנטראקטן, וואס זאלן רעגולירן די באציהונגען, טערמינען און באלוינונג ווערן נישט געמאכט. ד) די קינדער באזוכן נישט קיינע שולן, אפילו דארטן וואו עס עקזיסטירט א אונט-שול. אין אלגעמיין פעלט אין די שטעטלעך ווי דער געזעלשאפטלעכער אזוי אויך דער פריוואטער אינטערעס. קיין געזעלשאפטלעכע טוער איז כמעט נישטא, אויסער עטלעכע זאגענאנטע געזעלשאפטלעכע ארבעטער, וועלכע געבן זיך אפ בלויז מיט פילאנטראפיע, אדער רעליגיעז-בעל-הבית'ישע ענינים. דארט וו עס איז יא דא א שפיר

d06b966